

חיים קלים לסטודנטים בכיתה?

זה לא מועיל!...¹

Joe Ben Hoyle², University of Richmond

במאמר זה מציג את דעותיו מרצה המציב בפני תלמידי דרישות גבוהות מאוד ומעודד אותם לעבודה מאומצת.

הוראה היא עניין רציני. יש לנו באוניברסיטה בריצ'מונד סטודנטים מוכשרים ומבריקים בעלי פוטנציאל בלתי מוגבל. הם ראויים לחינוך מצוין ולהתנסות אקדמית, שתאגרת אותם להצטיין מהיום הראשון ועד ליום האחרון של לימודיהם.

לאנשי הסגל יש אחריות להפיק את הטוב ביותר מהסטודנטים שלהם, שעתידיים להיות הדור הבא של מנהיגים ומובילים בארצנו. אני רוצה שכל סטודנט המסיים את הקורס שלי בסוף הסמסטר, יאמר: "לא ידעתי שאני מסוגל לעבוד כל כך קשה, ולא האמנתי שאני מסוגל ללמוד כל כך הרבה". שום דבר פחות מזה לא מקובל עלי. כשמורה מאתגר את הסטודנטים לחשוב ולעשות את המירב שהם יכולים, השמועה מופצת בקמפוס במהירות, אבל לזכות להיחשב מרצה קשוח יש יתרונות וחסרונות. היתרון – כשהסטודנטים נכנסים לכיתה שלי ביום הראשון, הם נוטים להיות שקטים מאוד וקשובים מיד. עם זאת, אני תמיד מאוכזב, כשהסטודנט אומר לי: "שמעתי שאתה מורה טוב, אבל לא לקחתי את הקורס שלך, כי אתה יודע בדרישותיך הגבוהות". האין זה עצוב באופן שלא ניתן לשיעור?

אני מאמין שריצ'מונד תהיה אוניברסיטה טובה יותר, כאשר סטודנטים יירשמו רק לכיתות שבהן המורים דוחפים אותם כל יום לעשות את המירב שהם מסוגלים לו. פעמים רבות במהלך כל סמסטר, אני מציין בפני הסטודנטים שלי שהציון A לפי ידיעון האוניברסיטה משקף ביצוע "יוצא דופן במצוינות". סטודנט לא מקבל ציון כזה על השקעת מאמץ רב בלבד, אלא רק עבור עבודה מצטיינת הנעשית באופן רציף. אינפלציה של ציונים פגעה בחינוך באוניברסיטאות בכל הארץ הזו. אפשר לתקן אותה בפשטות, אם אנשי הסגל יאמרו: "אתם תקבלו ציון A, כאשר העבודה שתעשו תהיה אכן מצוינת". היו בטוחים שסטודנטים מביינים בהחלט בהבדל בין ציון "טוב" ו"מצטיין".

אני משתמש בשיעורים בשיטה הסוקרטית. אני קורא בשם כל אחד מהסטודנטים בכיתה להשיב על שאלה

בכל פגישה של הכיתה. אני לא שואל אותם שאלות של זיכרון או שאלות אחרות ברמת חשיבה נמוכה. אני שואל אותם שאלות שלפי אמונותי תגרומנה להם לחשוב, לנמק ולהסביר. על כך בנויים החיים של אנשים בוגרים, במיוחד בעולם העסקים. אחרי השאלה ההתחלתית שלי אני מציג שאלות עוקבות המבוססות על התשובות שקיבלתי. אם אינני מקבל תשובה טובה מסטודנט, אני דורש ממנו לקבל תשובה טובה יותר. סטודנט הישווה פעם את הכיתה שלי לקרב מגע. אני דורש מהסטודנטים שלי להיות תמיד מוכנים, רוצים ומסוגלים לדון ולהתווכח על נושאים. זוהי אוניברסיטה – לא בית ספר תיכון.

אני מצפה למאמץ רציני מהסטודנטים שלי, כי מה שהסטודנטים מפיקים מהלימודים מבוסס על מה שהם משקיעים. אני מצפה שהם ישקיעו בלמידה בקורס שלי מחוץ לכיתה בין 4 ל-6 שעות בשבוע, כדי שיהיו מוכנים לדיון בכיתה. אני משתמש בשיטת המקל והגורד. אני אומר: "יפה, חשיבה טובה", כאשר סטודנט נותן לי תשובה המבוססת על חשיבה טובה, ואני אומר: "אתה מסוגל ליותר!", כשהסטודנט נותן לי תשובה גרועה. אני ער לכך שתגובה כזו מצידי מכניסה מתח לאווירת הכיתה, אבל תשובה גרועה היא תשובה גרועה... יש רק מטרה אחת ועליונה בכיתתי: לשפר את היכולת של כל סטודנט לחשוב, לנמק ולהבין. רק כך הסטודנטים שלנו ירגישו עד כמה רבה היכולת שלהם, אבל מה לעשות? האופי האנושי אוהב לבחור בדרך הקלה...

מאמן כדורסל טוב מתאים את עצמו לכישרונות של השחקנים שלו. מורה טוב עושה אותו דבר. אינך יכול לנהוג באותה גישה כלפי כל סטודנט. אחדים מהם אוהבים שדוחפים אותם לעבוד קשה; הם אוהבים אתגרים. אחרים שבריריים יותר, ועליך לטפח אותם. לפיכך אני משתמש בקשיחות, כאשר היא נחוצה. אתה מלמד סטודנט זה או אחר – לא קבוצת סטודנטים. ואולם כל סטודנט צריך לרצות להתכונן ולחשוב. בעניין זה אין בכלל ויכוח או חילוקי דעות.

אחת מתכונותיו החשובות של המורה הטוב היא היכולת להיכנס לחדר מלא סטודנטים ולהיות מסוגל "לראות" מה קורה לכל אחד מהם. אחד זקוק לזמן רב יותר כדי לנסח תשובה, אחר אוהב שקוראים בשמו כדי להשיב, השלישי לא יודע מה בכלל קורה בכיתה, והרביעי אינו מוכן לשיעור. עליך להיות מסוגל להתאים את עצמך לסטודנטים שלך באופן מיידי ובכל יום.

הסטודנטים שלנו מסוגלים לעשות דברים מדהימים, אבל אם איננו מאתגרים אותם, הם לעולם לא יממשו את הכישרונות ואת היכולות שלהם. השתתפות בכיתה תובענית כמו שלי עשויה להוריד את הציון הממוצע של הסטודנט, אבל מה חשוב יותר – פיתוח מוח החושב היטב או ממוצע ציונים גבוה? ●

1. In the classroom, easy doesn't do it. Richmond Alumni Magazine, 2005. Reprinted with permission
2. Joe Ben Hoyle, Robins School of Business

מאז 1979, עת הצטרף המחבר לאוניברסיטת ריצ'מונד, הוא קיבל 5 פעמים את פרס המרצה המצטיין, ובאפריל 2005 הוא נבחר על ידי תלמידי השנה הרביעית (העומדים בפני סיום הלימודים) בבית הספר למינהל עסקים ל"מרצה הכי מפחיד"...